

Gevolgen COVID-19 voor Veiligheidsregio Twente

Eind februari 2020 werd het coronavirus (COVID-19) voor het eerst vastgesteld in Nederland. Om de verspreiding van het virus in te dammen zijn er landelijk maatregelen genomen. Deze maatregelen hebben ook gevolgen (gehad) voor de werkzaamheden van de VRT. In de BERAP 2020 is een deel van deze gevolgen al kort beschreven. In deze bijlage wordt er dieper ingegaan op de gevolgen van COVID-19 voor de VRT in 2020 en wordt er een doorkijk gegeven naar de verwachte gevolgen van COVID-19 voor 2021. Hierbij wordt zowel een inhoudelijke toelichting gegeven als een financiële toelichting.

Gevolgen COVID-19 voor 2020

Programma Multidisciplinaire onderwerpen

Door COVID-19 zijn een aantal van de medewerkers structureel werkzaam in de crisisorganisatie. Dit betekent dat er geen of minder tijd beschikbaar is voor de reguliere werkzaamheden. Ook hebben andere partijen, waar wij deels afhankelijk van zijn geen of minder tijd beschikbaar. Hierdoor zijn verschillende projecten en werkzaamheden stil komen te liggen. Deze worden langzaam weer opgepakt of zijn uitgesteld naar 2021. Per vakgebied zijn de gevolgen verder in kaart gebracht.

VAKGEBIED	GEVOLGEN 2020
Risicocommunicatie	Op het gebied van risicocommunicatie zijn er een aantal projecten stil komen te liggen. Hiervan wordt een deel nu langzaam weer opgepakt maar wordt ook een deel doorgeschoven naar 2021. Het gaat hierbij o.a. om de volgende projecten: samenleving in beeld, landelijke kernboodschappen, risicocommunicatie nucleair en spoorveiligheid.
Crisisorganisatie	De crisisorganisatie is sinds 6 maart opgeschaald naar GRIP 4 en dit blijft zo tot november 2020. Een groot deel van de opleidingen, oefeningen, trainingen en expertsessies zijn hierdoor stil komen te liggen en worden in het najaar weer opgepakt. Het actualiseren van een aantal plannen loopt vertraging op, er wordt gekeken of het dit jaar nog kan worden opgepakt of deels naar 2021 gaat. Daarnaast worden ook bezoeken vitale partners/BRZO uitgesteld naar 2021.
Samenwerking met partners	De evaluaties van de verschillende convenanten met samenwerkingspartners hebben vertraging opgelopen. Daarnaast is het reguliere overleg met de Duitse partners c.q. ministerie van J&V nagenoeg stil komen te liggen. Daarentegen is sinds half maart, vanuit de liaison-functie de nodige tijd besteed aan het volgen van de corona-gerelateerde ontwikkelingen in Duitsland. Ten behoeve van het crisisteam worden daartoe situatiebeelden opgesteld. Er vindt daarnaast ook onderlinge informatie uitwisseling m.b.t. corona plaats met collega-liaisons.
Evenementen	Op het gebied van evenementen gaan de meeste (reguliere) werkzaamheden door. Er zijn een aantal adviestrajecten stil komen te liggen maar daarvoor in de plaats zijn wel andere adviestrajecten gekomen (vanuit het evenementenspreekuur). Ook de doelen vanuit het jaarplan staan nog steeds nagenoeg allemaal overeind. Wel zijn er dit voorjaar een aantal table top oefeningen niet doorgedaan i.v.m. het niet doorgaan van evenementen. Daarnaast zijn er nog een aantal extra taken en werkzaamheden die worden uitgevoerd rondom evenementen. Denk hierbij aan alle evenement gerelateerde acties vanuit en t.b.v. ROT en RCT, memo's met voorstellen en informatie, het beantwoorden van vragen van gemeenten rondom de noodverordening, het evenementenspreekuur en deelname aan het project landelijke COVID-19 evenementenwerkwijze en implementatie in Twente.

Programma Brandweer

De brandweer is een vitale organisatie en staat 24/7 paraat, ook tijdens de COVID-19 crisis is dit niet anders. Wel hebben de maatregelen naar aanleiding van de COVID-19 crisis impact op de brandweerorganisatie. Waar de (repressieve) reguliere werkzaamheden met een aantal aanpassingen zoveel mogelijk doorgang hebben bevonden zijn er ook een aantal werkzaamheden, activiteiten en projecten die tijdelijk stil zijn komen te liggen. De gevolgen van COVID-19 voor de brandweer zijn in kaart gebracht per thema waarbij onderscheid is gemaakt tussen de repressieve onderwerpen en onderwerpen die betrekking hebben op de preventieve kant.

Repressie

ONDERWERP	GEVOLGEN 2020
Paraatheid	De paraatheid is ook tijdens de COVID-19 crisis geborgd. Er is geen grote uitval (geweest) door ziekte. De paraatheid was zelfs de eerste paar maanden van de crisis makkelijker te borgen dan in de normale situatie. Dit kwam doordat veel vrijwilligers noodgedwongen thuis werkten wat resulteerde in dat er (vooral in de dagsituatie) meer mensen beschikbaar waren voor de uitruk. Het was hierdoor minder nodig om te schuiven met mensen tussen de kazernes om overal de paraatheid te kunnen garanderen.
Keuringen	Brandweermedewerkers worden periodiek gekeurd om te kijken of zij nog voldoen aan het vereiste niveau. Tijdens de eerste maanden van de COVID-19 crisis zijn alle keuringen stil komen te liggen. Hierdoor is er een achterstand ontstaan in de keuringen. Inmiddels zijn de keuringen, met een aantal aanpassingen om te voldoen aan de COVID-19 maatregelen, weer opgestart. Hierbij is er in juni een inhaalslag gedaan om iedereen die jaarlijkse gekeurd moet worden te keuren. De overige gemiste keuringen worden momenteel ingehaald waarbij uiterlijk in december iedereen (waarbij de keuring is uitgesteld) gekeurd moet zijn.
Werving & selectie nieuwe manschappen	De werving van nieuwe manschappen vindt normaal gesproken twee keer per jaar plaats. Dit jaar vindt er maar één wervingsronde plaats. Deze ronde was al gestart maar is stil komen te liggen in de eerste maanden van de crisis. Inmiddels loopt het proces weer en zal de selectiedag in september plaatsvinden. Hoewel er geen tweede wervingsronde is geweest worden enkele later aangemelde kandidaat manschappen alsnog meegenomen in deze ronde. Het gevolg hiervan is dat er in 2020 minder opleidingsgroepen manschappen zullen starten dan in voorgaande jaren. Voor nu lijkt dit nog niet tot paraatheidsproblemen te leiden.
Opleiden & oefenen	In de periode van half maart tot 1 juni zijn alle repressieve opleidingen en het oefenprogramma stilgelegd. Vanaf 1 juni zijn de lopende opleidingen weer hervat, waarbij ten aanzien van de opleidingen die bijna afgerond waren de examens zoveel mogelijk voor de zomervakantie zijn ingepland (en gerealiseerd). Ook het oefenprogramma is per 1 juni weer deels hervat, met inachtneming van de geldende maatregelen rondom COVID-19. Vanaf 1 september worden er ook weer nieuwe opleidingen gestart en wordt het oefenprogramma weer volledig hervat. Deze tijdelijke stillegging van de oefeningen heeft beperkte consequenties voor het vakbekwaam blijven. De geoefendheid is minder t.o.v. de reguliere situatie maar mede door de digitaal aangeboden les- en leerstof en de hervatting per juni wel op een voldoende niveau. Het stilleggen van de opleidingen heeft wat meer consequenties voor het vakbekwaam worden. De start van diverse opleidingen is uitgesteld en beginnen binnenkort. Ook starten er minder groepen de opleiding tot manschap. Daarnaast konden niet alle medewerkers de opleiding zoals gepland afronden. Dit betekent dat kazernes pas op een later moment dan gepland konden/kunnen beschikken over de repressieve medewerkers. Tot nu toe heeft dit nog niet tot paraatheidsproblemen geleid i.v.m. de grotere beschikbaarheid van repressief personeel door het thuiswerken.

Preventie

ONDERWERP	GEVOLGEN 2020
Voorlichtingsactiviteiten	Alle activiteiten van Brandveilig Leven en de bezoeken aan de Risk Factory hebben stil gelegen tussen maart en september. In deze periode is er wel via social media bereik geweest. Daarnaast is in de tussentijd gewerkt aan het verbeteren van de aangeboden producten waarbij gedragsverandering centraal staat. Vanaf september worden bepaalde activiteiten in aangepaste vorm weer hervat, zoals de Risk Factory en de leerlijn Brandweer op School. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden om meer activiteiten online plaats te laten vinden
Toezicht	Vanaf maart zijn alle reguliere controles stil komen te liggen. Uitzondering hierop zijn de spoedeisende controles en controles tijdens de bouw. Als alternatief is er een zelfscan ontwikkeld voor Onderwijs en KDV objecten. Hierbij voeren gebruikers zelf een enkelvoudige controle uit aan de hand van een vragenlijst en sturen zij de bewijsstukken op. Ook is er advies gegeven en toezicht gehouden bij noodvoorzieningen i.r.t. COVID-19 (o.a. noodhospitaal, nachtopvang, extra schoollokalen en tenten bij sportscholen). De afspraken met de gemeentes over de controles kunnen in 2020 niet worden gehaald. In mei is er een aangepast uitvoeringsvoorstel naar de Twentse gemeenten gestuurd over de verdere invulling van 2020. Hierbij zijn afspraken gemaakt over de te halen aantallen in 2020 maar ook over waar de focus op moet liggen voor 2020 én 2021. Hier wordt actief op gestuurd. Per 1 juni is er weer gestart met het uitvoeren van controles.
Advies	De gevolgen voor de advieswerkzaamheden zijn beperkt. De advieswerkzaamheden (de wettelijke aanvragen) hebben niet stilgelegen. Hier zit één uitzondering bij en dat is evenementenadvisering. Dit lag vanaf maart stil vanwege beperkingen vanuit de noodverordeningen m.b.t. COVID-19, vanaf juni is dit weer opgestart. Ook het toezicht op BRZO is doorgegaan, zij het in aangepaste vorm.

Twente Safety Campus

Op de Twente Safety Campus zijn alle trainingen, testen, bezoeken Risk Factory en alle overige activiteiten per half maart stilgelegd. Begin juni zijn de eerste activiteiten weer opgestart (bijscholingen en ploegtrainingen voor brandweer Twente). De tussenliggende maanden zijn benut om extra (onderhouds-)werkzaamheden en aanpassingen aan oefenpanden te doen. Daarnaast is de tijd gebruikt om ervoor te zorgen dat de faciliteiten van TSC aan de COVID-19 maatregelen voldoen. Hierbij is er o.a. gekeken naar de capaciteit van kleedkamers/douches, de lunch faciliteiten en de leslokalen, de routing van deelnemers (zowel binnen als buiten) en het informeren van deelnemers.

De gevolgen van de COVID-19 crisis zijn groot voor TSC. In de periode van half maart tot begin juni heeft alles stilgelegen waardoor er een periode geen omzet gedraaid is. Deze geannuleerde activiteiten kunnen ook niet allemaal worden ingehaald. Door de al geplande activiteiten is er maar beperkte ruimte in de planning van het najaar om deze activiteiten te kunnen inhalen. Daarbij komt dat er door de genomen COVID-19 maatregelen er minder capaciteit beschikbaar is. Ook zijn er activiteiten die niet op een later moment meer ingehaald gaan worden en definitief gecancelled zijn. Hierbij komt nog dat er extra kosten gemaakt zijn om te kunnen voldoen aan de COVID-19 maatregelen. Dit alles leidt ertoe dat de (financiële) consequenties van de COVID-19 crisis voor TSC in 2020 significant zijn.

Programma GHOR

Door COVID-19 zijn alle reguliere GHOR taken stil komen te liggen en heeft GHOR zich volledig gefocust op de bestrijding van de COVID-19 crisis. Dit is een flinke belasting geweest voor de medewerkers van de bureau organisatie GHOR. GHOR heeft zich bezig gehouden met het volgende:

- De minister van VWS heeft in zijn brief van 31 maart 2020 extra opdrachten gegeven aan de Directeur Publieke Gezondheid. Deze opdrachten, waaronder het opzetten en bemannen van een depot voor beschermingsmiddelen en het opzetten van een zorghotel, zijn uitgevoerd door GHOR Twente.
- Er zijn extra evaluaties uitgevoerd m.b.t. de COVID-19 crisis
- In de crisisstructuur hebben de ACgz hun rol opgepakt.
- Op verzoek van de ketenpartners zijn vier sector overleggen voorbereid en opgestart voor de VVT, Communicatie, Huisartsen en Ziekenhuizen.
- Evenementen advies heeft stilgelegd totdat het landelijk akkoord is gegeven om dit langzaam op te starten. Hiervoor bemant de GHOR met haar multipartners een spreekuur voor gemeenten en organisatoren.

De reguliere werkzaamheden worden (binnen de bestaande mogelijkheden) weer opgepakt, waarbij de GHOR zo is flexibel is ingericht en voorbereid om eventuele golven van COVID-19 het hoofd te bieden. Hierbij is een punt van zorg de mogelijke overbelasting van personeel.

Programma Gemeenten

De gemeentelijke kolommen Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie hebben een grote rol gespeeld in de bestrijding van het COVID-19 virus. Samen met de 50 crisismedewerkers van de verschillende Twentse gemeenten is er intensief samengewerkt met diverse afdelingen van de lokale gemeenten. Dit heeft er toe geleid dat het opleidings- en oefenprogramma stil is komen te liggen. Dit omdat zowel de mensen die de voorbereiding doen als de deelnemers worden ingezet in de crisisorganisatie. Voor Bevolkingszorg gaan er uiteindelijk twee kolomoefeningen niet door in 2020. De overige oefeningen zijn verplaatst naar het tweede deel van 2020 of gaan door conform planning. Wat betreft crisiscommunicatie zijn er diverse werkzaamheden tijdelijk blijven liggen of worden ze wat meer low profile opgepakt. Dit zijn o.a. werkzaamheden rondom communicatie Lingen, stukken/projecten vanuit landelijke vakgroep, coördinatie NL-Alert, nieuwe meldkamer of rondom netwerken partners. Qua trainingen zijn er dit voorjaar een aantal trainingen komen te vervallen. Dit najaar gaat alles door conform planning. De mono extern ingehuurd waarnemingsmomenten die door het multi-oefenprogramma komen te vervallen zijn omgezet naar o.a. een evaluatiemoment.

Bedrijfsvoering

Een overkoepelend thema voor alle programma's is de bedrijfsvoering. Om de werkzaamheden en taken goed uit te kunnen voeren is het van belang om de continuïteit van de vitale bedrijfsvoering processen te waarborgen. Hierbij worden een paar onderwerpen verder uitgelicht:

- ICT-voorzieningen: half maart werd opgeroepen om zoveel mogelijk thuis te werken. Het is hierbij noodzakelijk dat de ICT-voorzieningen op orde zijn en thuiswerken een mogelijkheid is. Voor de reguliere werkzaamheden geldt dat bijna alle systemen vanuit huis bereikbaar zijn. Wanneer de systemen niet thuis toegankelijk zijn kan er worden uitgeweken naar een werkplek op een van de locaties.
- Werkplek: nu thuiswerken een meer structureel karakter lijkt te krijgen moet er gekeken worden naar hoe de VRT flexibel (plaats onafhankelijk) werken kan ondersteunen. Zo wordt er momenteel gekeken naar het versneld vervangen van de huidige vaste werkplekken voor laptops.
- Er zijn een aantal medewerkers die een rol hebben in de crisisorganisatie of op een andere manier betrokken zijn bij COVID-19 specifieke vraagstukken. Het gevolg hiervan is dat zij minder tijd beschikbaar hebben voor reguliere werkzaamheden.
- Ziekteverzuim: aangezien de VRT een vitale organisatie is het van belang het ziekteverzuim goed te monitoren om snel te kunnen schakelen indien nodig. Tot op heden is er geen bovenmatig verzuim en is het ziekteverzuim stabiel.

Financieel

Uit de toelichting op de financiële sheets van de BERAP blijkt dat de uitgaven en inkomsten in 2020 sterk worden beïnvloed door COVID-19. Ruwweg verklaart COVID-19 voor 75% het eindresultaat. Per saldo zijn de gevolgen dus in financieel opzicht voordelig. In de onderstaande tabel zijn alle meer- en minderkosten van COVID-19 per programma verder gespecificeerd. Daaruit blijkt dat COVID-19 tot dusverre vooral heeft geleid tot een eenmalige "knik" in het uitgavenpatroon.

	MULTI	BRW	GHOR	GEM	TOT
A: meerkosten					
kosten uitvoering noodverordening	€ 20.000				
claims recreatieparken vanwege noodverordening	€ 1.000				
uitbetaling extra uren GHOR-medewerkers			€ 7.000		
extra schoonmaakkosten		€ 5.000			
hygienemaatregelen (handgels, veiligheidsuitingen, doekjes etc)		€ 9.000			
investeringen in laptops (thuiswerkvoorzieningen)	€ 24.000				
evaluatietraject			€ 25.000		
extra inzet Nederlands Rode Kruis				€ 8.000	
inzet gemeentelijke crisis capaciteit	€ 158.000				
	€ 21.000	€ 38.000	€ 32.000	€ 8.000	€ 99.000
B: minderkosten					
vergoedingen vrijwilligers (oefenen, instructie, overig)		€ 314.000			
materieel en materialen: dienstvoertuigen / ademlucht		€ 100.000			
opgeschorte opleidingen (koud en warm)		€ 152.000	€ 27.000		
opgeschorte oefeningen	€ 90.000	€ 270.000	€ 45.000		
voorlichtings- en communicatieactiviteiten		€ 46.000			
werving, selectie en keuring		€ 21.000			
personele aangelegenheden	€ 5.000	€ 91.000	€ 5.000	€ 1.000	
diverse bijeenkomsten	€ 5.000	€ 18.000			
overig (o.a. brandonderzoek en kantoorgebruik)		€ 25.000			
	€ 100.000	€ 1.037.000	€ 77.000	€ 1.000	€ 1.215.000
C: meeropbrengsten					
verbeurd verklaarde dwangsommen	€ 55.000				
	€ 55.000	€ -	€ -	€ -	€ 55.000
Subtotaal VRT: (A-B-C)	€ -134.000	€ -999.000	€ -45.000	€ 7.000	€ -1.171.000
D: minderopbrengsten					
TSC: derving omzet -/- variabele lasten		€ 540.000			
Totaal (A+D-B-C)	€ -134.000	€ -459.000	€ -45.000	€ 7.000	€ -631.000

Claimmogelijkheid VWS

Medio juni zijn de veiligheidsregio's gestart met een inventarisatie naar de gevolgen van COVID-19. Het beeld is diffuus (sommige regio's kampen met tekorten, een aantal juist niet). De einduitkomsten vormden niettemin aanleiding om de mogelijkheid tot het neerleggen van een financiële claim bij het Rijk door te zetten. In dat kader heeft de voorzitter van het Veiligheidsberaad per brief een verzoek ingediend bij de minister VWS.

Op 14 juli jl. is minister de Jonge akkoord gegaan met het verzoek. Met wat verdere afspraken over hoe individuele veiligheidsregio's hun claim kunnen indienen en uiteindelijk gehonoreerd kunnen krijgen. De afspraken zijn gelijk aan de afspraken die hierover met GGD-en zijn gemaakt. Zie ook de bijgesloten brief van VWS.

Bij deze claims wordt niet selectief gekeken naar de meerkosten ten gevolge van COVID-19. De kostenbesparingen ten gevolge van COVID-19 worden ook in beschouwing genomen. Gezien het huidige financiële COVID-beeld is er voornamelijk geen reden om een claim neer te leggen bij VWS. Maar dit beeld kan in de nabije toekomst wijzigen. De afspraak met VWS geldt in ieder geval tot en met 2021.

Gelet op deze afspraak met VWS is het van belang om de kosten van de inzet van gemeentelijke crisismedewerkers in beeld te blijven houden. Het beroep op de gemeentelijke crisiscapaciteit is nu niet in de administratie van VRT zichtbaar. Mocht het op enig moment toch opportuun zijn om een declaratie in te dienen bij VWS, dan is het legitiem om dergelijke kosten ook in de declaratie op te nemen.

Gevolgen COVID-19 voor 2021

Het is momenteel nog onduidelijk hoe COVID-19 zich verder zal gaan ontwikkelen. Dit maakt dat het moeilijk is om een goede inschatting te maken van de gevolgen voor 2021. Wel is duidelijk dat een groot deel van de werkzaamheden en taken van de VRT momenteel weer zijn opgepakt of binnenkort weer opgepakt gaan worden. Er zijn verschillende maatregelen genomen en aanpassingen gedaan om dit mogelijk te maken. Wanneer er wordt uitgegaan van de huidige maatregelen dan lijkt het erop dat in 2021 een groot deel van de werkzaamheden en taken (met een paar aanpassingen) uitgevoerd kunnen worden. De impact van de COVID-19 crisis zal voor 2021 dan ook beperkt zijn. Er zijn een aantal onderdelen waar nog veel onzekerheid is of de verwachte impact groot is:

- **Evenementen:** het is momenteel nog onzeker in hoeverre er in 2021 weer evenementen mogelijk zijn en in welke vorm deze toegestaan zullen worden. De gevolgen voor 2021 op het gebied van evenementen is daardoor nog niet te overzien.
- **Opleidingen:** in tegenstelling tot de meeste oefeningen (waarbij de verwachting is dat deze in aangepaste vorm, conform planning, doorgang kunnen vinden), zijn de gevolgen voor de (repressieve) opleidingen nog niet duidelijk. Veel opleidingen zijn in 2020 doorgeschoven of niet gestart. Er wordt bekeken in hoeverre deze opleidingen alsnog gerealiseerd kunnen worden in 2021. Hierbij moet in kaart worden gebracht wat prioriteit heeft en wat de mogelijkheden zijn, hierbij rekening houdend met beschikbaarheid van locaties, materialen en personeel.
- **Twente Safety Campus:** de impact van de COVID-19 crisis in 2020 is groot voor TSC en de verwachting is dat de gevolgen ook in 2021 nog merkbaar zijn. Zolang de maatregelen van kracht blijven is er minder capaciteit beschikbaar. Daarnaast is de verwachting dat er in 2021 minder reserveringen zullen zijn voor oefeningen/testen en dat een aantal activiteiten gecancelled zullen worden. Naar alle waarschijnlijkheid zal de omzet in 2021 nog niet op het niveau zijn van voor de COVID-19 crisis.

Er wordt als laatste nog opgemerkt dat de verwachting is dat ook in de nafase van de COVID-19 crisis de VRT betrokken blijft (o.a. op het gebied van bestuurlijke verantwoording).

De financiële gevolgen van COVID-19 in 2021 zijn in deze fase niet kwantificeerbaar. Afgaand op de hierboven geschetste consequenties, zijn de financiële gevolgen voor VRT (en daarmee voor de gemeenten) te overzien:

- Grootse inhaalslagen vanwege werkzaamheden die tijdelijk zijn stilgelegd zijn niet aan de orde.
- De financiële COVID-19 effecten op gebied van vakbekwaamheid (VRT) en TSC zijn tegengesteld en heffen elkaar op. TSC blijft wel in 2021 een extra financieel risico, omdat de resultaten van het oefencentrum ook afhankelijk zijn van het beloop van het virus in andere regio's.
- De mogelijkheid om de financiële gevolgen te verhalen op het Rijk is ook van kracht in 2021.

Om bovengenoemde redenen zien wij dan ook geen aanleiding om de begroting 2021 aan te passen.